

[Borgbjerg.]

af hvilken Art eller Oprindelse disse end maatte være, aldrig maa søges ved andre end fredelige Midler.“

Ja, de Ord er da ikke til at tage fejl af! De Ord er da ikke til at bortfortolke, det er en Bestemmelse om international obligatorisk Voldgift. Det er med andre Ord de Ord, der har staaet paa det Partis Program, som jeg har den Ære at tilhøre, staaet paa vort Partis Program, saa længe dette Parti har været til: Internationale Stridigheder afgøres ved Voldgift. Det er det, som nu de Forenede Stater i Amerika, Frankrig og alle de andre Magter er blevet enige om at slaa fast og kommer at indbyde ogsaa os Smaastater til at være med i — og det maa vi selvfølgelig hilse med Glæde. Da Socialdemokratiet for et halvt Hundrede Aar siden, for 60—70 Aar eller længere tilbage satte disse Ord i Spidsen af sit Program: Ingen Krig mellem Folkene eller Staterne, internationale Stridigheder afgøres ved Voldgift, da blev dette forhaanet, latterliggjort, bekæmpet som en Utopi — nu er det en Artikel i en international Traktat, foreslaaet af Stormagter og nu foreliggende til Godkendelse af Danmark. Ja, saadan er det gaaet før, og saadan vil det gaa heretter: At Gaarsdagens Utopi bliver Morgendagens Virkelighed.

Den højtærede Udenrigsminister talte om Retten til Selvforsvar, Venstres Ordfører, det ærede Medlem Hr. Vanggaard, var ogsaa inde derpaa. Jeg føler, som sagt, og vi føler fra vor Side ingen Trang til i mindste Maade at afsvække Betydningen af denne Traktat. Selvforsvar, Forsvarskrig i Modsætning til Angrebskrig — hvad er det? Det er et meget omtvistedigt Begreb, og det er historisk i mange Tilfælde ganske overordentlig vanskeligt at sige, hvad der er Forsvarskrig, og hvad der er Angrebskrig.

Jeg hilser med Glæde, at man indenfor selve den officielle Kirke i disse Dage begynder at forstaa, hvad Krig er, og at Krig bør fordømmes, fordømmes *absolut*. Jeg har nok lagt Mærke til, at et nationalistisk-militaristisk, konservativt Organ er travlt optaget af at svække Betydningen af denne de 19 Folkekirkepræsters Henvendelse til deres Kolleger og ved overrumplende Interviews søger at faa fastslaaet, at der kan være lidt Divergens i Opfattelsen af disse Spørgs-

maal blandt Underskriverne. Det er jo slet ikke Hovedsagen; men naturligvis! — fra nationalistisk og militaristisk Side er man og maa man være i højeste Grad interesseret i at afsvække Fredsbestræbelserne, og selv om man ikke vil erklære eller erkende, at man gør det, rent teoretisk, selv om man naturligvis ved enhver Lejlighed vil bedyre, at man er lige saa ivrig for Fred og mod Krig som de, man kalder Pacifister, saa er alligevel den daglige Bestræbelse kun en eneste Ting, nemlig at svække Folkenes Haab paa, Tro paa, Kærlighed til Fredssagen og det ivrige Arbejde for at omsætte disse Ideer i praktisk Virkelighed: i Afrustning.

Det er mig meddelt, at man kan vente, at i hvert Fald 100 Folkekirkepræster vil slutte sig til deres 19 Kolleger — enten det nu bliver lidt flere eller lidt færre, ser jeg i denne Henvendelse et betydningsfuldt Tidens Tegn. Den officielle, den officielle Kirke var nemlig altid i allerhøjeste Grad konservativ, men samtidig havde dens Ledere en meget fin Følelse for, hvad der var i Færd med at blive det sejrende, og hver Gang man kom til et saadant Tidehverv i Historien, hvor gamle Forhold, gamle Realiteter og gamle Ideer efter at have kæmpet længe for deres Opretholdelse var i Færd med at bukke under, og de nye Ideer, de nye Forhold, de nye Realiteter var i Færd med at trænge sejrende frem, da saa man altid de officielle Kirker ligesom Rotterne, der forlader et gammelt Skib, søge over i det nye for at komme med dér. Det er derfor et Tidens Tegn af første Rang, naar selve den officielle Kirkes officielle Mænd begynder ikke blot at ane, ikke blot at vejre, men at se og forstaa, at noget nyt er i Gære, at noget nyt er i Frembrud, og at noget nyt er i Færd med at sejre. De ønsker ikke deres Religion knyttet sammen med, lænket til den Skude, der skal forjaa, de ønsker deres Religion med i det Skib, som skal sejle Fremtidens Farter over mod den nye Verden, og det er en ægte og berettiget religiøs Interesse, hvis der i selve Religionen er et evigt Indhold, som ikke kan eller bør forsvinde med bestaaende Tidsforhold, med bestaaende Samfundstilstande.

Jeg siger altsaa, jeg tager Ordene i Artikel I og Artikel II jævnt og enfoldigt, som de lyder, uden Forsøg paa ved Hunde-